

Bản lĩnh của nhà báo trong đấu tranh chống tin giả, thông tin xấu độc, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng

PGS, TS. ĐINH THỊ THU HẰNG

Học viện Báo chí và Tuyên truyền;

Email: hangdinh59@gmail.com

ThS. NGUYỄN THỊ THU TRÀ

Học viện Báo chí và Tuyên truyền;

Email: thutra8890@gmail.com

Nhận ngày 30 tháng 10 năm 2024; chấp nhận đăng tháng 2 năm 2025.

Tóm tắt: Sự hoành hành của tin giả đã trở thành một mối nguy hại lớn đối với đời sống xã hội. Đặc biệt nguy hiểm là các thế lực thù địch cố ý tung tin giả để chống phá Đảng, Nhà nước ta, phá hoại sự đoàn kết dân tộc, thực hiện âm mưu "diễn biến hoà bình" một cách tinh vi, xảo quyệt. Sự chống phá của các thế lực thù địch, tổ chức phản động ngày càng tinh vi hơn⁽¹⁾, khiến "Một bộ phận cán bộ, đảng viên bản lĩnh chính trị không vững vàng, suy thoái về tư tưởng chính trị, còn hoài nghi, mơ hồ về mục tiêu, lý tưởng của Đảng và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta; một số ít hoang mang, dao động, mất lòng tin⁽²⁾, đe dọa nghiêm trọng đến sự phát triển ổn định, bền vững của thế giới, khu vực và đất nước ta⁽³⁾". Đấu tranh chống tin giả trên mạng xã hội đã trở thành yêu cầu cấp thiết, là nhiệm vụ chính trị của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, của các cấp, các ngành, trong đó báo chí và đội ngũ nhà báo có vai trò xung kích.

Từ khóa: bản lĩnh nhà báo; đấu tranh chống tin giả; thông tin xấu độc.

Abstract: The spread of fake news has become a major threat to society. Particularly alarming is the deliberate dissemination of fake news by hostile forces to undermine the Party and the State, disrupt national unity, and implement the strategy of "peaceful evolution" in increasingly sophisticated and deceptive ways. "The sabotage of hostile forces and reactionary organizations are becoming more sophisticated"⁽¹⁾. Consequently, "a segment of officials and Party members lack strong political will, experience ideological and political degradation, and harbor doubts and confusion about the Party's goals, ideals, and the socialist path in Vietnam. A small number feel disoriented, wavering, and losing faith"⁽²⁾, thereby "posing a serious threat to the stable and sustainable development of the world, the region, and our country"⁽³⁾. Combating fake news on social media has become an urgent necessity and a political duty of the entire Party, people, and military, as well as all levels and sectors, with journalism and journalists playing a frontline role.

Keywords: journalists' courage; combating fake news; harmful information.

1. Sự thể hiện bản lĩnh của nhà báo Việt Nam trong đấu tranh chống tin giả, thông tin xấu độc, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng

Bản lĩnh của nhà báo là tổng hợp của trách nhiệm chính trị - xã hội, bản lĩnh nghề nghiệp, hệ thống tri thức, trường thông tin và quan hệ nguồn tin của nhà báo. Bản lĩnh của nhà báo trong đấu tranh chống tin giả, thông tin xấu độc chính là sự kiên định, nhất quán với đường lối lãnh đạo, chỉ

đạo của Đảng, sự quản lý nhà nước về đấu tranh chống tin giả trên mạng xã hội; tuyệt đối trung thành với lợi ích của quốc gia, dân tộc, của nhân dân trong mọi tình huống thông tin; có tinh thần, thái độ tích cực, dũng cảm xông pha vào "điểm nóng" để tìm kiếm, khai thác tư liệu, nhận diện sự thật, vạch trần âm mưu, thủ đoạn tung tin giả của các thế lực thù địch bằng ngòi bút sắc sảo, từ đó, khẳng định quan điểm đúng đắn, bảo vệ chân lý, lẽ

BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG

phải, củng cố niềm tin trong nhân dân, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Nhằm tìm hiểu bản lĩnh của nhà báo Việt Nam trong đấu tranh chống tin giả, thông tin xấu độc, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, chúng tôi khảo sát 7 cơ quan báo chí: Đài Tiếng Nói Việt Nam (VOV1, vov.vn), Đài Truyền hình Việt Nam (VTV1, vtv.vn), Báo Nhân dân (nhandan.vn, Truyền hình Nhân dân), Báo Quân đội nhân dân, Báo Thanh Niên, Báo Vietnamnet và Báo VietnamPlus thông qua các tác phẩm báo chí phòng, chống tin giả trước thềm Đại hội lần thứ XIII trong khoảng thời gian 01/01/2020 (một năm trước thềm Đại hội Đảng) đến ngày 24/01/2021 (một ngày trước ngày khai mạc Đại hội Đảng), đợt dịch thứ 4 của đại dịch COVID-19 từ 27/4 - 31/12/2021, vụ việc Cư Kuin, Đắc Lắc (khảo sát từ 11/6 - 11/7/2023). Kết quả cho thấy, các nhà báo đã thể hiện bản lĩnh vững vàng và tinh thần đấu tranh không khoan nhượng, bảo vệ lẽ phải, cụ thể như sau:

- Kiên định, nhất quán với đường lối lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng, hướng xử lý sự việc của Nhà nước, lợi ích của quốc gia, dân tộc, của nhân dân trong mọi tình huống thông tin; kiên quyết đứng về phía công lý và lẽ phải.

Đầu năm 2020, dù cách thời gian tổ chức chính thức Đại hội Đảng XIII khoảng 1 năm, nhưng khi xuất hiện dấu hiệu tin tức giả, thông tin xấu độc, các cơ quan báo chí đã chủ động và quyết liệt phản bác, đấu tranh. Báo Quân đội Nhân dân đầu tháng 1/2020 đã đưa liên tiếp 3 bài viết trong chuyên đề **“Vững bước dưới cờ Đảng quang vinh”** **“Bài 1: Không thể tách rời Chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh”**, **“Bài 2: Hồ Chí Minh có phải là người theo chủ nghĩa dân tộc?”**, **“Bài 3: Từ âm mưu hạ bệ C. Mác, Ph.Ăngghen và V.I.Lênin tới Hồ Chí Minh - những bài học lịch sử”** đã khẳng định Chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng cũng như những thành tựu mà đất nước đã và đang làm được.

Càng gần đến thời điểm diễn ra Đại hội, các thế lực thù địch liên tiếp đưa các thông tin bịa đặt mang

tính bôi nhọ Đảng và Nhà nước, các cơ quan báo chí càng quyết liệt vạch trần những thủ đoạn này và đưa đến sự thật cho công chúng. Có thể kể đến tuyên bài trong chương trình **“Đôi diện”** và trong Bản tin Thời sự 19h trên kênh VTV1, Đài Truyền hình Việt Nam: **“Chặn tin xấu độc trước Đại hội Đảng XIII”**, **“Ngăn chặn luận điệu xuyên tạc về đất nước”**, **“Đấu tranh với các luận điệu xuyên tạc Đại hội XIII của Đảng”** hay loạt bài của Đài Tiếng nói Việt Nam: **“Xuyên tạc nhân sự Đại hội XIII: Tổ chức nào đứng đằng sau?”**, **“Dự thảo văn kiện Đại hội XIII từng bị xuyên tạc trắng trợn”**, **Xuyên tạc công tác nhân sự - chiêu bài “vẽ rắn thêm chân”**, **“Lật tẩy những chiêu trò chống phá Đảng của các thế lực thù địch”** của Báo Quân đội Nhân dân; **“Thông tin sai lệch, bịa đặt về chủ trương của Đảng đối với công tác nhân sự nhằm gây rối loạn”** của Báo Vietnamnet. Từ đó, tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức cho người dân, không mắc bẫy các âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch.

Trong đại dịch COVID-19, có những thời điểm nhạy cảm, khi dịch bệnh lây lan mạnh mẽ, có rất nhiều thông tin sai sự thật, mang tính chất xuyên tạc về đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và công tác phòng, chống dịch bệnh COVID-19, nhà báo đã kịp thời vào cuộc nhằm đính chính, bác bỏ những thông tin sai lệch này. Bài báo mang tiêu đề: **“Hai người bình luận thông tin sai về dịch COVID-19 bị công an mời làm việc”**(Vietnamnet 2/9/2021) đã phân tích hành vi đăng tải, bình luận các bài viết có nội dung xuyên tạc về đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước của 2 công dân, cùng với đó là cách xử lý những hành vi vi phạm theo quy định của Pháp luật, và phổ biến, tuyên truyền cho người đọc hiểu rõ được những quy định, chủ trương của Đảng ta trong thời gian dịch bệnh.

Ngoài ra, nhà báo còn đăng tải những tác phẩm nhằm tuyên truyền, phổ biến đến người dân hướng xử lý sự việc của Nhà nước đối với những trường hợp đưa tin sai sự thật, như bài **“Cuộc chiến chống tin giả mạo, sai lệch về vaccine phòng COVID-19”** (24/7/2021) trên Vietnamplus.vn, **“Cần có chế tài**

mạnh để xử lý tin giả gây ảnh hưởng đến phòng, chống dịch [trên Vov.vn (28/7/2021)] Cùng với đó, các bài báo thể hiện tinh thần đặt lợi ích của quốc gia, dân tộc, của nhân dân trong mọi tình huống thông tin. Bài báo: [Thủ tướng: Xử nghiêm hành vi cố ý thông tin sai sự thật về phòng, chống dịch] (Vietnamnet 7/9/2021) đã thông tin đến người đọc về yêu cầu của Thủ tướng Phạm Minh Chính với các cơ quan chức năng nhằm xử lý nghiêm những hành vi thông tin sai sự thật, cùng với đó bảo vệ đến lợi ích của các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân. Trong cuộc đấu tranh chống tin giả trên mạng xã hội, nhà báo đã rất kiên định nhất quán với đường lối lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng, hướng xử lý sự việc của Nhà nước, lợi ích của quốc gia, dân tộc, của nhân dân trong mọi tình huống thông tin.

Ở vụ việc Cư Kuin, hàng loạt các bài báo như: [Việt Nam bác bỏ các thông tin sai trái về vụ khủng bố ở Đắk Lắk] (Báo Thanh niên, 6/7/2023), [Giám đốc Công an tỉnh Đắk Lắk kêu gọi biến đau thương thành hành động cách mạng] (Báo Thanh niên, 15/6/2023) thể hiện sự kiên quyết đứng về phía công lý và lẽ phải. Khi vụ việc xảy ra, hầu hết các cơ quan báo chí đã tham gia phản ánh thông tin, hoạt động của chính quyền, phát đi lời kêu gọi của chính quyền và Mặt trận Tổ quốc tỉnh Đắk Lắk kêu gọi người dân đoàn kết, đồng lòng, vượt qua khó khăn, tin tưởng vào chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, sự lãnh đạo của cấp ủy và chính quyền địa phương. Báo chí tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức cho người dân về bản chất, âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch, thế lực phản động và các loại tội phạm, đồng thời khuyến cáo người dân không đăng tải, chia sẻ các thông tin trên mạng xã hội trước khi được kiểm chứng, để tránh ảnh hưởng đến nhiệm vụ thực hiện của các lực lượng chức năng và tạo ra những lo lắng, hoang mang trong xã hội. Các bài báo truyền đi thông điệp nhắc nhở người dân nâng cao cảnh giác, tuyệt đối không tin tưởng nghe theo các đối tượng phản động, các thế lực thù địch lợi dụng để xuyên tạc, kích động chống phá chính quyền, gây mất an ninh chính trị trong khu vực. Có thể nói, những chỉ dẫn cụ thể trên

báo chí đã thực sự là cánh tay đắc lực giúp chính quyền sớm ổn định tình hình tại địa phương.

Tinh thần, thái độ tích cực, dũng cảm xông pha vào điểm nóng để tìm kiếm, khai thác thông tin

Ngay sau khi xảy ra vụ việc Cư Kuin, hàng trăm nhà báo đã xông vào điểm nóng để liên tục cập nhật tin tức, hình ảnh, video về vụ việc, đưa sự thật đến với công chúng, góp phần đẩy lùi tin giả.

Sự xông pha này cũng thể hiện rõ trong đại dịch COVID-19, khi xuất hiện làn sóng dịch lần thứ tư, đội ngũ nhà báo một lần nữa chứng minh được sự chủ động, tích cực, trở thành một trong những tuyến đầu quan trọng trên mặt trận thông tin phòng, chống dịch COVID-19. Để có những thông tin, hình ảnh, cảnh quay chân thực về tình hình dịch COVID-19, các nhà báo đã trực tiếp đi vào [tâm dịch] đến những khu cách ly, bệnh viện dã chiến vùng dịch đang hoành hành. Mỗi tác phẩm báo chí thông tin về COVID-19 không chỉ góp phần thay đổi nhận thức, giúp công chúng nhận biết và biết cách phòng chống dịch bệnh, mà còn lan tỏa những hành động sẻ chia trong công tác phòng, chống dịch.

- Nội dung, phương thức đấu tranh đa dạng

Một là, thông tin nhanh, chính xác, trung thực, chủ động, kịp thời.

Trong thời gian trước thềm Đại hội Đảng XIII (1/1/2020 - 24/1/2021), đặc biệt trong 3 tháng trước khi diễn ra Đại hội, các cơ quan báo chí này đã tích cực tham gia vào công tác phản ánh, phản bác các tin giả trên mạng xã hội, cung cấp những thông tin chính xác cho công chúng.

Nhiều bản tin, tọa đàm, chương trình chuyên đề truyền hình trên VTV1 được phát sóng chủ yếu vào khung giờ [vàng] 19h00 - 21h00, vì vậy có khả năng mang lại hiệu quả cao trong việc tuyên truyền. Chuyên mục [Cảnh giác trước những thông tin xấu, độc trước thềm Đại hội Đảng] trong Bản tin Thời sự 19h ngày 28/6/2020 vào thời gian 19h04; [Chống luận điệu xuyên tạc về nội dung Văn kiện Đại hội XIII] trong Bản tin Thời sự 19h ngày 02/11/2020 vào thời gian 19h17, [Chống xuyên tạc nhân sự Đại hội - Thủ đoạn tung tin xuyên tạc nhân sự Đại hội XIII] trong Bản tin Thời sự 19h ngày

15/12/2020 vào thời gian 19h04. Đặc biệt, chương trình chuyên đề "Đối diện" trên VTV1 là một trong những chương trình chính luận của VTV trực diện, đấu tranh với những luận điệu xuyên tạc, sai trái của các thế lực thù địch và bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Trong đợt dịch COVID thứ 4, (từ 27/4/2021 đến 31/12/2021), các thời điểm xuất hiện tin giả trên mạng xã hội, nhà báo và cơ quan báo chí đã đăng tải tác phẩm phản bác, đính chính, cung cấp sự thật cho công chúng. Trong tháng 7 và 8 năm 2021, tần suất tác phẩm báo chí dày đặc. Trùng với thời điểm số lượng ca mắc tăng cao, Tp. Hồ Chí Minh bắt đầu thực hiện giãn cách xã hội và toàn quốc áp dụng tiêm vắc xin phòng COVID-19, và là thời điểm mà các đối tượng lợi dụng sự bùng phát của dịch bệnh, liên tục đăng tải các thông tin không chính xác, chia rẽ nội bộ nhân dân và Nhà nước, xuyên tạc các đường lối, chính sách của Đảng.

Hay vụ việc ở Cư Kuin, báo chí cung cấp thông tin chính xác, kịp thời về vụ việc, giúp người dân hiểu rõ, hiểu đúng tình hình. Từ các kênh truyền hình, phát thanh, tới các trang báo in, báo mạng liên tục cập nhật, theo sát phản ánh công tác truy bắt các đối tượng, cũng như chỉ đạo của Đảng, Nhà nước và chính quyền địa phương. 15 tin đầu tiên khi tìm kiếm cụm từ "Cư Kuin" trên Google trong thời gian một tuần, từ 11/6, hầu hết là tin các trang báo điện tử uy tín trong nước như Nhân dân, Tiền Phong, VOV, Website Chính phủ, Báo Đắk Lắk. Điều này cho thấy báo chí đã cơ bản chiếm lĩnh và làm chủ mặt trận thông tin.

Các chủ đề chính báo chí thông tin về vụ việc này là cập nhật về diễn biến, thông tin về tội phạm liên quan đến vụ án, thông tin về toàn cảnh vụ việc; thông tin về chủ trương của Đảng, Nhà nước và hoạt động của chính quyền, biểu dương cán bộ, chiến sĩ; thông tin về tâm tư, tình cảm của bà con nhân dân; đánh giá tính chất vụ tấn công, âm mưu của thế lực thù địch, phản động; các bài viết liên kết vụ việc Cư Kuin, Đắk Lắk với các vụ việc tương tự trên thế giới và các vấn đề toàn cầu về dân tộc, quyền bình đẳng; thông tin về các trường hợp và xử lý các trường hợp tung tin giả. Có thể nói,

trong vụ việc tại Cư Kuin, báo chí đã làm tốt vai trò "gác cổng", cung cấp thông tin chính xác, kịp thời, giúp đẩy lùi thông tin xấu độc, vạch trần các luận điệu xuyên tạc, góp phần định hướng dư luận xã hội, ổn định tình hình.

Tuy nhiên, phản ứng của báo chí trong vụ việc này cũng còn một số điều cần rút kinh nghiệm để hiệu quả đấu tranh cao hơn. Ngay sau khi vụ tấn công xảy ra, một số cơ quan báo chí đã đưa tin vội vàng, khi thông tin về nhóm đối tượng và con số thương vong chưa được kiểm chứng, dẫn tới việc phải gỡ bài sau đó. Điều này đã tạo cơ hội cho các thế lực chống phá tung ra luận điệu cho rằng Đảng, Nhà nước ta đang kiểm soát báo chí, bưng bít thông tin, buộc các cơ quan báo chí phải thông tin theo chỉ đạo. Vì vậy, các cơ quan báo chí cần thận trọng trong thông tin, tránh tạo ra những tình huống sơ hở để các thế lực thù địch lợi dụng.

Hai là, thông tin đa diện, đa chiều, phản ánh nhiều luồng thông tin liên quan đến sự việc, vừa theo bề rộng, vừa theo chiều sâu.

Nhìn chung, trước thềm Đại hội Đảng lần thứ XIII, các tờ báo có sự đa dạng trong cách thể hiện nội dung với những góc nhìn đa chiều. Các bài viết "Góp ý Văn kiện Đại hội XIII: Thận trọng giữa "xây" và "chống" trên Báo điện tử VOV (20/04/2020) hay Tọa đàm "Tọa đàm: Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng" trên VTV1 (24/12/2020), phỏng vấn GS, TS. Tạ Ngọc Tấn - Phó Chủ tịch thường trực Hội đồng lý luận Trung ương về việc nhận diện và ngăn chặn những âm mưu, thủ đoạn xấu xa lợi dụng thông tin và hành vi chống phá Đảng và dân, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đặc biệt khi số phần tử cơ hội chính trị lợi dụng dân chủ góp ý xây dựng Văn kiện Đại hội đã làm nhiễu loạn các nguồn thông tin về thể chế chính trị, về vai trò lãnh đạo của Đảng, về công tác nhân sự và nhiều vấn đề liên quan đến Đại hội Đảng XIII. Hay bài phỏng vấn "Ngăn chặn thông tin xấu độc trước thềm Đại hội Đảng XIII" trên Báo điện tử VOV, "Đấu tranh trên không gian mạng, ngăn chặn thông tin xấu độc trước thềm Đại hội Đảng lần thứ XIII" trong chuyên mục "Nhìn thẳng, nói đúng" trên kênh

VOV1 (21/10/2020), chương trình □Đối diện tháng 11: Ngăn chặn luận điệu xuyên tạc về đất nước□ PGS, TS. Đại tá Đỗ Cảnh Thìn, Phó Giám đốc Trung tâm nghiên cứu khoa học, quản lý và quản trị an ninh phi truyền thống Đại học Quốc gia Hà Nội đã đề cập nỗ lực đấu tranh trên không gian mạng, ngăn chặn thông tin xấu độc trước thềm Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII. Loạt phóng sự trong chương trình Thời sự 19h và chương trình □Đối diện□ của VTV đã đưa nhiều ý kiến, quan điểm của các chuyên gia để phân tích, lý giải mục đích các tin giả khi được lan truyền sẽ tạo ra sự bất ổn, gây mất lòng tin trong dân và ảnh hưởng đến sự thống nhất và sự tập trung của Đảng, gây chia rẽ và tạo nên sự hoang mang trước Đại hội Đảng XIII. Chuyên mục □Chống luận điệu xuyên tạc về nội dung văn kiện Đại hội XIII□ trong chương trình Thời sự 19h (2/11/2020) với ý kiến của rất nhiều chuyên gia GS, TS. Phùng Hữu Phú - Phó CT Thường trực Hội đồng Lý luận TW; TS. Bùi Ngọc Thanh - Nguyên Chủ nhiệm Văn phòng QH; PGS, TS. Nguyễn Văn Giang - Viện Xây dựng Đảng, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh □ đưa đến những thông tin mang tính thuyết phục cao tới nhân dân. Hay, cũng có nhiều bài viết của các nhà nghiên cứu được đăng tải trên Báo Nhân dân, Báo Quân đội nhân dân, càng tạo nên sự thuyết phục và khẳng định niềm tin với nhân dân để tạo sự tin tưởng chủ trương chính sách đúng đắn của Đảng và Nhà nước.

Bài phỏng vấn đồng chí Tô Lâm: □Bộ trưởng Bộ Công an: Phải tăng mức phạt với người đưa tin giả, xấu độc để không dám vi phạm□ trên Báo điện tử VTV (5/11/2020), □Bộ trưởng Tô Lâm: Sẽ hoàn thiện pháp luật để xử lý thông tin xấu, độc trên mạng□ (16/11/2020) trên Báo điện tử VOV về tình trạng thông tin xấu độc và tin giả trên mạng vẫn còn phổ biến và diễn biến phức tạp. Bộ Công an đã tiến hành bóc gỡ hàng chục nghìn tin giả, tin xấu và tin độc hại, cũng như xử lý hàng chục vụ hình sự và hàng trăm vụ vi phạm hành chính liên quan đến hoạt động tội phạm này. Chuyên mục □Chống xuyên tạc, bôi nhọ lãnh đạo□ trong bản tin Thời sự 19h VTV (29/11/2020) đề cập đến thủ đoạn tung tin xuyên tạc bôi nhọ lãnh đạo cũng đã đưa đến ý

kiến của đại diện các cơ quan chức năng là Đại tá Phạm Văn Hà - Cục An ninh Chính trị nội bộ, Bộ Công an; Ông Nguyễn Huy Dũng - Thứ trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông. Bài viết □Cảnh giác với thủ đoạn gây rối nội bộ, bôi nhọ lãnh đạo trong mùa Đại hội□ trên Vietnamnet (12/12/2020) với ý kiến của Thiếu tướng Nguyễn Văn Giang - Cục an ninh mạng và phòng chống tội phạm sử dụng công nghệ cao, Hoạt động tung tin giả trên mạng xã hội của các thế lực thù địch thường tập trung vào những thời điểm diễn ra đại hội đảng các cấp với các mưu đồ phát tán thông tin đồn đoán về nhân sự, bịa đặt trong nội bộ đảng có phe cánh, đấu đá quyền lực□ Mục đích của các thế lực này nhằm tạo ra sự phân tâm, gây mất đoàn kết và nghi ngờ trong nhân dân, từ đó các đối tượng kích động thay đổi thể chế chính trị ở Việt Nam.

Bên cạnh việc thu thập phần lớn ý kiến từ các chuyên gia và cơ quan chức năng, các nhà báo cũng đã đưa lên tiếng nói của những người trong cuộc. Trong chương trình Đối diện □Chống thông tin xấu độc trước thềm Đại hội Đảng các cấp□ trên VTV1 (24/6/2020) đề cập đến việc, BBC Tiếng Việt có đăng tải bài viết vu khống, xuyên tạc việc hàng chục cựu chiến binh và nhà Cách mạng lão thành đã gửi thư kiến nghị với Đảng và Nhà nước về các vấn đề bức xúc và công tác nhân sự Đại hội Đảng, trong đó có Trung tướng Nguyễn Quốc Thước - Nguyên Tư lệnh Quân khu 4. Ngay sau khi nhận được thông tin này, những người tham gia chương trình đã phỏng vấn Trung tướng và khẳng định rằng, những thông tin này là hoàn toàn không có căn cứ, là thông tin xuyên tạc và bịa đặt nhằm mục đích chống phá.

Báo chí cũng đã trở thành một diễn đàn lớn để mọi người dân đều có tiếng nói, được trao đổi, thảo luận. Ví dụ, trong chương trình Đối diện □Chống thông tin xấu độc trước thềm Đại hội Đảng các cấp□ trên VTV1, bên cạnh ý kiến của các chuyên gia, các cơ quan chức năng, người trong cuộc, có rất nhiều ý kiến của người dân ở nhiều độ tuổi, vùng miền cũng đã được phản ánh rất đa chiều. Việc các thế lực thù địch tung tin giả trên mạng xã

hội mục đích lớn nhất là tạo sự hoài nghi và mất niềm tin trong nhân dân, bởi vậy việc đưa quan điểm của người dân trước sự việc này có ý nghĩa rất lớn, khẳng định tin giả sẽ không thể làm nao núng, ảnh hưởng đến họ và họ có niềm tin rất lớn vào Đảng và Nhà nước.

Còn ở vụ việc Cu Kuin, báo chí trở thành một diễn đàn mở để cung cấp thông tin đa chiều xung quanh sự việc. Bên cạnh các bài viết về những chỉ đạo từ Chính phủ và các bộ ngành, nhiều nhà báo sẵn sàng xông pha vào điểm nóng để điều tra và nắm bắt thông tin, phản ánh thái độ và tiếng nói của nhiều người dân, nhân chứng, và người có uy tín trong cộng đồng tại Đắk Lắk: □Trung tướng Tô Ân Xô: □Vụ tấn công ở Đắk Lắk có tổ chức, rất mạnh động, man rợ□(VOV, 14/6/2023), □Vụ tấn công trụ sở xã ở Đắk Lắk: Lời kể của những con tin sau khi được giải cứu□(Báo Thanh niên, 16/6/2023), □Người dân kể phút cứu đại úy công an trong vụ trụ sở xã bị tấn công ở Đắk Lắk□(Vietnamnet, 17/6/2023)... Nhiều bài phỏng vấn các già làng ở địa phương cùng nhau lên án các đối tượng, kêu gọi sự đoàn kết đồng bào các miền: □Những già làng ở Đắk Lắk: Hành động tấn công trụ sở xã là tội ác□(Vietnamnet, 16/6/2023). Thậm chí, cả tiếng nói của những đối tượng và người thân của họ cũng được báo chí tiếp cận và phản ánh: □Đối tượng dùng súng tấn công ở Đắk Lắk khai nhận những gì?□(VietnamPlus, 14/6/2023), □Người vợ kể đã báo công an, đưa chồng về đầu thú vụ tấn công trụ sở xã ở Đắk Lắk□(Vietnamnet, 17/6/2023), □Nỗi đau kéo dài sau vụ việc tại Đắk Lắk□(VTV8, 25/6/2023) ghi nhận nỗi đau và hệ lụy đối với vợ, con và người thân của những đối tượng qua lời kể của chính họ□ Bằng sự tương tác đa chiều, các cơ quan báo chí đã tạo diễn đàn huy động và tập hợp tiếng nói của quần chúng nhân dân, tham gia đấu tranh phản bác những quan điểm, luận điệu xuyên tạc, sai trái, thù địch nhằm định hướng dư luận và củng cố niềm tin trong nhân dân.

Ba là, tận dụng các diễn đàn khác để đấu tranh.

Nhận thức được việc đấu tranh chống tin giả, thông tin xấu độc là một nhiệm vụ quan trọng, các

nhà báo và cơ quan báo chí đều chú trọng phát triển tác phẩm của mình trên nhiều nền tảng như mạng xã hội Facebook, Youtube, nền tảng số VTVGo, VOVLive □ với số lượt tiếp cận của công chúng rất cao. Ví dụ, Báo Thanh niên có kênh Youtube với 5,5 triệu người đăng ký. Báo Thanh niên coi nền tảng này là thế mạnh của báo trong việc tiếp cận người trẻ. 1 tháng từ khi vụ việc ở Cu Kuin, Đắk Lắk xảy ra, Báo Thanh niên đã đăng tải hàng trăm video về vụ việc lên kênh Youtube của báo với nhiều hình thức khác nhau như tin, phóng sự, phản ánh..., trong đó có những video thu hút tới hàng trăm nghìn lượt xem.

Bằng cách sử dụng báo chí đa nền tảng, nhà báo đã tạo ra sự đa dạng và sự hiện diện mạnh mẽ trên các kênh truyền thông xã hội, từ đó, tiếp cận một đối tượng công chúng rộng lớn và truyền tải thông điệp chống tin giả một cách hiệu quả.

2. Một số đề xuất nhằm nâng cao bản lĩnh của nhà báo trong đấu tranh chống tin giả, thông tin xấu độc góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng

Các cơ quan báo chí cần xây dựng đội ngũ nhà báo chuyên trách chống tin giả, thông tin xấu độc trên mạng xã hội.

Theo hướng chuyên môn hóa, cần xây dựng đội ngũ nhà báo chuyên trách chống tin giả trên mạng xã hội trong các cơ quan báo chí. Nhiệm vụ của đội ngũ nhà báo này có thể bao gồm những công việc sau:

Thứ nhất, xác minh tính chính xác của thông tin trước khi đăng tải trên mạng xã hội. Đây là nhiệm vụ quan trọng nhất của đội ngũ này. Họ sẽ tiếp cận, thu thập và kiểm tra thông tin từ các nguồn tin đáng tin cậy, thảo luận với các chuyên gia và các nhà nghiên cứu để đảm bảo rằng thông tin được phổ biến đáng tin cậy.

Thứ hai, theo dõi giám sát các hoạt động trên mạng xã hội để phát hiện các tin giả lan truyền. Với sự phát triển của khoa học công nghệ, nhiều phần mềm đã hỗ trợ nhà báo rất nhiều trong việc phát hiện, kiểm chứng tin giả. Tuy nhiên, song song với đó, vẫn cần đội ngũ nhà báo chuyên trách. Nhà báo/phóng viên chuyên trách sẽ theo dõi các tin tức

và xu hướng trên mạng xã hội, đưa ra phân tích, đánh giá thông tin, xem xét nguồn tin, kiểm tra tính xác thực và đáng tin cậy của thông tin. Dựa trên những thông tin và đánh giá đã thu thập, phóng viên/ nhà báo chuyên trách viết bài, xuất bản các sản phẩm như video, hình ảnh, livestream phân bác và lan truyền thông tin chính xác, đáng tin cậy.

Thứ ba, đội ngũ chuyên trách có nhiệm vụ nâng cao nhận thức cho đồng nghiệp, công chúng. Họ có thể tổ chức các buổi tập huấn, chia sẻ thông tin, hướng dẫn cách nhận biết và ứng phó với tin giả. Điều này sẽ giúp công chúng có kiến thức hơn trong việc đánh giá thông tin và giảm thiểu sự lan truyền của tin giả.

Thứ tư, với chuyên môn của mình, phóng viên có thể kết nối tạo ra mạng lưới chống tin giả từ các đơn vị kiểm tra tin giả như Trung tâm xử lý tin giả Việt Nam thuộc Cục Phát thanh, Truyền hình và Thông tin điện tử, Bộ Thông tin và Truyền thông; Trung tâm xử lý tin giả tại địa phương, cơ quan chính phủ, tổ chức báo chí, đơn vị nghiên cứu để cùng chia sẻ thông tin, phân tích, phối hợp hoạt động để đối phó với tin giả trên mạng xã hội.

Cần xây dựng cơ chế phối hợp giữa các cơ quan báo chí để hỗ trợ nhà báo đấu tranh chống tin giả, thông tin xấu độc trên mạng xã hội.

Cuộc chiến chống tin giả, thông tin xấu độc trên mạng xã hội không còn là công việc đơn lẻ của từng cơ quan báo chí và từng nhà báo nữa, mà nó là vấn đề của toàn hệ thống báo chí. Để hỗ trợ nhà báo hiệu quả trong đấu tranh chống tin giả trên mạng xã hội, các cơ quan báo chí cần tính toán đến việc thành lập mạng lưới liên kết giữa các cơ quan báo chí. Cụ thể:

- Thiết lập các kênh liên lạc để hợp tác, chia sẻ thông tin: Thông qua việc thiết lập các kênh liên lạc, các cơ quan báo chí có thể hợp tác và chia sẻ nguồn thông tin để xác minh tính chính xác và đáng tin cậy của các thông tin. Bằng cách làm việc nhóm và chia sẻ tài nguyên, những tin tức giả mạo có thể được phát hiện và phản bác nhanh chóng. Qua việc triển khai các hoạt động giao lưu, trao đổi, mạng lưới này có thể chia sẻ thông tin, kinh nghiệm,

phương pháp, chiến lược hiệu quả để đối phó với tin giả trên mạng xã hội.

- Chia sẻ tài nguyên và công nghệ: Các cơ quan báo chí có thể hỗ trợ nhau bằng cách chia sẻ tài nguyên và công nghệ như cơ sở dữ liệu nguồn tin đáng tin cậy, công cụ phân tích thông tin, hệ thống theo dõi tin tức. Bằng cách tận dụng tài nguyên có sẵn và chia sẻ chúng với nhau, nhà báo có thể nhanh chóng xác minh và phản bác tin giả, thông tin xấu độc.

- Tổ chức các chiến dịch chung: Các cơ quan báo chí có thể hợp tác để tổ chức các chiến dịch chung nhằm nâng cao nhận thức và kỹ năng cho công chúng về tin giả trên mạng xã hội. Ngoài ra, trong nội bộ mạng lưới này, các cơ quan báo chí cũng có thể hỗ trợ nhau trong việc đối phó với áp lực và sự đe dọa an ninh trong việc đấu tranh chống tin giả trên mạng xã hội. Điều này có thể bao gồm các hoạt động đào tạo về an ninh mạng, tư vấn về quản lý rủi ro và hỗ trợ tâm lý cho nhà báo đối mặt với những hình thức tấn công và sự phản ứng từ những thế lực thù địch.

- Xây dựng cộng đồng chống tin giả, thông tin xấu độc trên nền tảng mạng xã hội: Không chỉ bằng các hoạt động thực tế, cơ quan báo chí và nhà báo cũng có thể xây dựng cộng đồng chống tin giả trên nền tảng mạng xã hội và có thể kêu gọi các nhà báo từ các cơ quan báo chí, công chúng cùng tham gia. Bằng cách xây dựng một mạng lưới nguồn tin đáng tin cậy và tạo ra một sự đoàn kết chung, nhà báo có thể cùng nhau ứng phó với thông tin sai lệch, bịa đặt trên mạng xã hội.

Thông qua việc xây dựng cơ chế phối hợp với các cơ quan báo chí khác, các cơ quan báo chí có thể tăng cường sức mạnh và hiệu quả trong cuộc chiến chống tin giả, thông tin xấu độc. Sự phối hợp này cần được xây dựng dựa trên sự tin tưởng và tôn trọng cách thức tổ chức hoạt động của từng cơ quan báo chí./.

(1), (2) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, T. 2, tr 164, 168.

(3) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, T. 1, tr.31.